

PAPER_DE_VIDRE_

Número 46, 23/01/08

La banyera d'Heràclit

**Biel Barnils i Carrera | <http://tintaxinesa.blogspot.com>
(<http://tintaxinesa.blogspot.com>)**

Ara que finalment has desencaixat el *Diccionari català-valencià-balear* de l'Alcover-Moll et passes algunes estones cercant paraules, tant si les coneixes com si no. Animat pels paperdevidrers busques al desè volum —SON/ZU— la paraula *transformació*:

f. Acció i efecte de transformar; cast. *transformación*. En aquest haurà algunes transformacions e poètiques ficcions, Curial, III, 3. El ple de les transformacions dels contes d'infants, Massó Croq. 184.

ETIM.: pres del llatí *transformatione*, mat. sign.

I ja que hi ets, *transformar*:

v. tr. Fer passar d'una forma substancial a una altra; convertir en una altra cosa o modificar molt profundament; cast. *transformar*. Tantost fuy transformat en la primera figura, Metge Somni III. Amor és desig de transformar la cosa amada en hom, Egidi Romà, III, 1^a, 8. Altres millores que havien de transformar tota la contrada, Oller Febre, II, 110. Empenyent les grises boires, transformant-les en castells, en catedrals, Pons Com an. 106. a) refl. Passar a una altra forma, a una altra manera d'esser o a una altra substància. Per ço car [la terra] se transforma de soliditat en liquidat, Llull Felix, pt. VI, c. 3. Es més que hom, en àngel se transforma, Ausiàs March CXII. La joia de la Laia va transformar-se en neguitosa pena. Pons Com an. 101.

VAR. FORM. ant: atransformar (Hist. Troy. 6).

Tornes el volum al seu lloc. Escombres amb la vista els llibres que tens a tot el pany de paret, agrupats per gèneres, encara no alfabèticament. Aquest inhumà homenot anomenat Joan Coromines et demana a crits que consultis aquesta inacabable font de coneixement que és el seu *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Al volum vuitè —SOG/UX— hi trobes:

Transformar, que en el IV, 127 a 47, (s. v. FORMA) datem només de 1507, ja és en Llull: «lo àer--- se transforma, de solidat en liquidat» (Merav. II, 75 etc.) Per a *transformació*, *transformista*, *-misme*, veg. allà.

Després et fa l'ullet *El Canvi* de Miquel Bauçà que et va acompanyar a la tauleta de nit una bona pila d'anys. Llegeixes l'entrada «Transformació, La»:

És el mot més transcendent del Diccionari.

La creativitat i els somnis són això.

Aquest fenomen estrictament metafísic sempre ha cridat fortament l'atenció dels humans. Comprovar que una cabana de Creta, sostinguda amb soques, es va transformar en un temple grec sempre ha entusiasmat. I no diguem que un cuc esdevé una papallona... D'aquí que no sigui tan evident la idea de Déu, sobretot del jueu, que implica la no-transformació —la fixicitat (fixisme), cabdalment—, i si pensem que és una cosa que no ha entrat ni pot entrar dins el cap, que és on rau l'extraordinari de la cosa. Jo uniria aquest entusiasme amb el mite del llombrícol,

essent la versió de la troca de fil d'Ariadna la més coneguda. Per dir millor: qualsevol transformació necessita una connexió.

Camines fins a les lleixes de ficció. Hi fulleges Die Verwandlung de Franz Kafka, narració que vas haver de llegir per obligació d'estudiant i anys després ho vas fer per plaer. És possible que la rellegeixis algun dia al recull de contes Els fills que ara tens a les mans. Constates que han tornat a mal traduir el títol de la narració per La metamorfosi, sempre has sentit a dir que la traducció més exacta hauria de ser La transformació, precisament.

Remenes la paperassa que has anat escrivint amb els anys per caçar alguna cosa que casi amb la idea de transformació. Trobes un conte que vas parir fa anys que porta per títol «31 de febrer». El rellegeixes. T'agrada però l'hauries de reescriure, desenvolupar-ne el nus i arrodonir-ne el final. El tema central és la mort. Una transformació més. L'última, de fet.

Trobes, d'entre la teva reduidíssima i impublicable obra poètica, uns versos sense data. Els llegeixes en veu alta:

Aquest matí he trobat
al Mercat de Sant Antoni
el llibre que tant he buscat.

Reposava en una taula de llibres de vell:
Cants i meditació budista.

He passat tota la tarda llegint-lo;
em trobo ara sota els seus efectes.

Dilluns trucaré a la feina
per dir que la deixo.

He tirat riu avall rellotge, mòbil,
ordinador, ràdio i televisió;
penso fer vida contemplativa.

L'enquadernació estava deteriorada,
les pàgines esgrogueïdes,
semblava un llibre molt més antic del
que de fet era. He llegit la data
d'edició: març de mil nou-cents tretze.

Porto el llibre arreu,
ja no sé viure sense ell.
És l'única esclavitud que m'he autoimposat.

Has aprofitat aquesta nova lectura per puntuar el text ja que a la primera versió les comes les havia d'interpretar el lector i els punts se sobreentienien amb la majúscula de la paraula següent. També has modificat el quart vers que començava «Era a una taula...». Escriure és reescriure, efectivament, com el cicle biològic d'una papallona: l'ou és la idea que et bull al cap i que quan la vomites sobre el paper ja és eruga. És crisàlide durant tota l'etapa de correccions i papallona quan es dona el text per definitiu i vola cap als lectors. Encara que, com vas sentir no saps on, una poesia no s'acaba mai, si de cas s'abandona. O com una paret que primer hi ha els maons, després s'hi posa el guix, les pastes que han anat tapant els cops dels anys, l'acció del paper de vidre que poleix la superfície i les capes de pintura.

De la foscor de la matinada has passat al sol ixent. I ara la llum del migdia entra a

través del gran finestral que, per fases, va il·luminant les lleixes sobrepoblades de milers de pàgines, tot transformant els llocs de llibres, que abans gairebé no es llegien, en hams publicitaris. De sobte penses que faràs tard i hauries d'anar a dutxar-te. A la banyera d'Heràclit, no et dutxaràs dues vegades a la mateixa dutxa!

Paper de Vidre
Copy Left. pdv@paperdevidre.net